

واحد یادگیری ۴: کنترل ایمنی محیط بسته با همکاری مدیر

کلید واژه: ایمنی / حوادث / سیم کشی / برق گرفتگی / سیستم گرمایشی / سیستم سرمایشی / کمک های اولیه / تجهیزات آموزشی / تجهیزات بازی
ابزار: پوستر، تصاویر، فیلم آموزشی، کتاب هنر جو و راهنمای هنرآموز
فضا: کارگاه، فضای بسته مرکز آموزش پیش از دبستان

هدف توانمندساز ۱-۴: ایمنی فضای فیزیکی محیط بسته را توضیح دهد.

با توجه به موضوع، حدیث یا پیامی در مورد ایمنی فضای بسته برای هنرجویان بیان کنید یا نمایش دهید و نظرات هنرجویان را در مورد این احادیث و موضوع مهم آنها بپرسید. سپس با استفاده از روش های تدریس گروهی و مشارکتی و گروه بندی هنرجویان تدریس خود را آغاز کنید.

فعالیت

۴، ۳، ۲، ۱

این فعالیت ها از نوع فعالیت های ذهن انگیزی هستند که هدفشان آشنا کردن هنرجویان با مفهوم مورد نظر از طریق گفت وگوهای کلاسی است. برای انجام آنها نیاز به مشارکت هنرجویان در گروه های کلاسی دارید. هنرجویان را به شرکت در گفت وگویی گروهی با موضوع مورد نظر در هر فعالیت، هدایت کنید و از آنها بخواهید مطالب را جمع بندی کنند و در کلاس ارائه دهند. با جمع بندی نظرات هنرجویان، به توضیح حادثه و انواع آن بعد از فعالیت ۱، تعریف ایمنی و ضرورت و اهمیت آن بعد از انجام فعالیت ۲ رعایت نکات ایمنی در هنگام بازی بعد از انجام فعالیت ۳ و انواع جراحات بعد از انجام فعالیت ۴ پردازید و به پرسش های آنها پاسخ دهید.

فعالیت ۵

با نتیجه گیری از مباحث و توضیح توصیه های ایمنی در مورد فضای بسته مراکز آموزشی با مشارکت هنرجویان، آنها را به انجام فعالیت ۵ هدایت کنید. برای انجام این فعالیت، ابتدا منابع علمی معتبر مانند چند کتاب علمی یا نشریات تخصصی یا سایت های علمی و امثال آن را به هنرجویان خود معرفی کنید. برای ارائه بروشور مناسب، موارد مهم در تهیه آن را یادآور شوید. از آنها بخواهید نتیجه جست و جوی گروه خود را با مشارکت در قالب یک بروشور در کلاس ارائه دهند.

هدف توانمندساز ۲-۴: ایمنی فضای فیزیکی داخل محیط بسته را کنترل کند.

فعالیت ۶

این فعالیت از نوع ذهن‌انگیزی است. از هنرجویان بخواهید با دقت شکل را مشاهده کنند و با توجه به آن با هم گروه‌های خود گفت‌وگو کنند و نظرات خود را در کلاس ارائه دهند. با جمع‌بندی نظرات هنرجویان و با مشارکت آنها، به توضیح موارد ایمنی، قسمت‌های داخل ساختمان و نکات مهم در ایجاد فضای بسته ایمن، طبق آیین‌نامه‌ها بپردازید و به پرسش‌های آنها در این مورد پاسخ دهید.

فعالیت ۷

از هنرجویان بخواهید با استفاده از آیین‌نامه‌های بهداشتی مراکز پیش از دبستان که در کتاب همراه هنرجو آمده است و آنچه تاکنون در مورد ایمنی فضای فیزیکی داخل محیط بسته آموخته‌اند، فهرست واریسی با موضوع ایمنی فضای فیزیکی داخل محیط بسته مراکز پیش از دبستان تهیه کنند و ضمن بازدید از یک مرکز پیش از دبستان آن را تکمیل نمایند و در کلاس ارائه دهند.

برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه می‌توانید از مطالب زیر استفاده کنید:

دانستنی‌های هنرآموز

ایمنی در ساختمان مراکز پیش از دبستان استفاده از ساختمان‌های معمولی و مسکونی برای احداث مهدکودک‌ها و مراکز پیش از دبستان و رعایت نکردن شرایط ایمنی و تأمین راه فرار کودکان موجب می‌شود که در صورت بروز حوادثی از قبیل زلزله، آتش‌سوزی، بارندگی‌های شدید، مخاطرات جبران‌ناپذیری برای کودکان فراهم سازد. از این رو رعایت موارد ضروری در تأمین ایمنی این دسته مراکز در کاهش آسیب‌های ناشی از حوادث، بسیار اهمیت دارد. بعضی از مواردی که در صورت توجه به آن می‌توان محیط ایمن‌تری برای کودکان ایجاد کرد به شرح زیر است:

- ۱ ساختمان و مصالح به کار رفته در آن، در برابر آتش‌سوزی مقاومت لازم را دارا باشند.
- ۲ تمام طبقات ساختمان باید دارای مسیر خروج اضطراری برای تخلیه ساکنین باشد.
- ۳ درب اتاق‌ها و کلاس‌ها به طرف بیرون باز شود تا در صورت هجوم کودکان هنگام حوادثی مانند آتش‌سوزی، درب به راحتی باز شود.
- ۴ دستگیره درب‌ها، مناسب و سالم باشد.
- ۵ به منظور پیشگیری از زنگ‌زدگی و لق شدن و افتادن درب‌ها، هر چند وقت یک‌بار باید دستگیره درها، چفت و بست دستگیره‌های شیشه پنجره‌ها و لولای در چک شود. به خصوص لولاها در صورت نیاز روغن کاری شود.
- ۶ اتاق‌ها، فاقد ترک و درز در سقف و دیوارها باشد. زیرا ممکن است باعث ریزش ناهنگام تکه‌های بزرگ بر سر افراد شود.
- ۷ موزائیک‌های کف اتاق‌ها و راهروهای بدون فرش، لیز نباشد که باعث سرخوردن و ایجاد حادثه نشود.

- ۸ در صورت وجود هر گونه بالکن و تراس مرتبط با اتاق کودکان در مراکز پیش از دبستان، حتما از قفل بودن دائمی درب بالکن مطمئن باشند.
- ۹ تمامی نقاط پرتگاهی و مسیرهای خروج باید به نرده محافظ مجهز باشند.
- ۱۰ ارتفاع پنجره از زمین ۱/۵ متر باشد.
- ۱۱ تمام پنجره‌های مشرف به حیاط یا خیابان باید دارای حفاظ نرده‌ای با قابلیت باز شدن در مواقع اضطراری باشند.
- ۱۲ عرض راهروها حداقل ۶۰ سانتی‌متر باشد. (بهتر است عرض راهروها، ۲ متر باشد).
- ۱۳ حداکثر ارتفاع پله‌ها در مهدکودک‌ها، ۱۸ سانتی‌متر و حداقل عرض آن ۳۰ سانتی‌متر و طول آن ۱/۳ متر باشد.
- ۱۴ در هر دو طرف پلکان باید حفاظ و یا میله‌هایی برای گرفتن دست به ارتفاع ۸۰ سانتی‌متر و با استحکام کامل پیش‌بینی شود که اطفال بتوانند در موقع صعود و نزول از آنها استفاده کنند.
- ۱۵ نقاط ایمن در برابر زلزله، در مراکز پیش دبستان مشخص باشد و این محل‌ها برای کودکان و مربیان شناخته شده باشند.
- ۱۶ برای کودکان و مربیان مراکز پیش از دبستان، باید حداقل یک‌بار در سال آموزش و مانور شرایط اضطراری برگزار کرد.
- ۱۷ سیم‌کشی برق مراکز پیش از دبستان به روش توکار باشد. فاصله کلید و پریزها از کف ساختمان باید بین ۱۱۰ تا ۱۲۰ سانتی‌متر باشد.
- ۱۸ اگر پریزهای برق در ارتفاع پایینی از دیوارها قرار دارد (کمتر از ۱۱۰ تا ۱۲۰ سانتی‌متر) لازم است به وسیله درپوش‌های ایمنی مسدود شوند.
- ۱۹ هر مهدکودک یا مرکز پیش از دبستان باید دارای اتاق خدمات بهداشتی مجهز به تجهیزات کامل برای انجام فعالیت‌های بهداشتی و تغذیه‌ای (معاینات بهداشتی درمانی کودکان شامل بیماری‌بایی، بینایی‌سنجی، شنوایی‌سنجی، کمک‌های اولیه در مواقع بروز حادثه و امثال آن) باشد.

فعالیت ۸

گروه‌های کلاسی را هدایت کنید. برای انجام فعالیت ۸ از مطالب زیر استفاده کنید. موارد ایمنی آشپزخانه را به شکل بروشور تهیه کنند و نمایشگاهی از بروشورهای تهیه شده در کارگاه برگزار کنید.

برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه می‌توانید از مطالب زیر استفاده کنید:

دانستنی‌های هنرآموز

آشپزخانه‌ها بخشی از مراکز پیش از دبستان هستند. آشپزخانه‌ها دارای اجاق گاز و آبگرمکن هستند که رعایت نکات ایمنی را در این اماکن نسبت به بقیه نقاط مهدکودک از اهمیت بیشتری برخوردار می‌کند. تعدادی از نکاتی که در آشپزخانه باید به آن توجه داشت در ادامه اشاره شده است:

- ۱ از نصب اجاق در محیط‌های کوچک و در بسته که امکان خارج شدن گازهای به‌وجود آمده از سوخت نیست، خودداری کنید.
- ۲ اجاق را در مسیر ورزش باد نصب نکنید.
- ۳ بر روی محل اتصال دو سر شیلنگ به لوله‌کشی اجاق گاز باید از بست مناسب استفاده شود.

- ۴ طول شیلنگ نباید از ۱/۵ متر بیشتر باشد.
- ۵ پس از نصب اجاق با کف صابون محل اتصال دو سر شیلنگ را از نظر نشت گاز آزمایش کنید.
- ۶ از سر رفتن غذا بر روی اجاق جلوگیری کنید.
- ۷ هنگام شست و شوی سینی‌های اطراف مشعل‌ها از سیم ظرف‌شویی استفاده نکنید. برای این منظور از پارچه نمدار همراه با مواد شوینده استفاده کنید و پس از آن سینی را خشک نمایید.
- ۸ تمامی آبگرمکن‌ها باید دارای ترموستات و شیر اطمینان بوده و هر از گاه یک بار مورد آزمایش قرار گیرند تا از صحت کارکرد آنها اطمینان حاصل گردد.
- ۹ تمامی تعمیرات این وسایل باید به وسیله متخصصان اهل فن صورت گیرد.
- ۱۰ از قرار دادن مواد قابل اشتعال در اطراف آبگرمکن‌ها باید جداً خودداری گردد.
- ۱۱ به هیچ وجه نباید از سوخت غیر از آنچه که آبگرمکن‌ها براساس آن طراحی و ساخته شده‌اند، استفاده شود.
- ۱۲ در هنگام روشن کردن آبگرمکن، باید چند لحظه بعد از زدن دکمه ورود سوخت به کوره، آن را روشن نمود و از تجمع نفت در داخل کوره خودداری کرد.
- ۱۳ آبگرمکن‌ها در مکانی نصب و بهره‌برداری شوند که دارای حداقل رطوبت باشند تا از زنگ زدن بدنه آنها جلوگیری شود.

از هنرجویان بخواهید با استفاده از آیین‌نامه‌های ایمنی که در همراه هنرجو آمده است و آنچه تاکنون مطالعه نموده‌اند و روش تهیه فهرست واریسی که قبلاً آموخته‌اند، فهرست واریسی با موضوع «رعایت شرایط ایمنی در خانه ما/ هنرستان ما» تهیه کنند و گزارش آن را در کلاس ارائه دهند.

فعالیت ۹

بعد از توضیحات لازم و تمرین کمک‌های اولیه هنگام حوادث و اشاره به مطالب کتاب مراقبت از سلامت کودک با ایجاد موقعیت شبیه‌سازی شده در کارگاه برای انجام فعالیت ۱۰ فرصت دهید تا کمک‌های اولیه مربوط به حوادث ناشی از رعایت نکردن ایمنی در داخل ساختمان مراکز را تمرین کنند.

فعالیت ۱۰

فعالیت ۱۱

این فعالیت از نوع مطالعه علمی است. برای انجام این فعالیت‌ها، ابتدا منابع علمی معتبر و منابع آخر فصل را به آنها معرفی کنید برای انجام فعالیت ۱۱ هنرجویان را هدایت کنید از منابع علمی در مورد انواع آسیب‌ها و کمک‌های اولیه آنها جست‌وجو کنند و گزارش آن را در کلاس به صورت کارت‌های تصویری ارائه دهند.

برای اطلاعات بیشتر در خصوص مطالب این بخش می‌توانید از کتاب‌های درس‌نامه کلیات بهداشت محیط استفاده کنید. همچنین مطالعه دستورالعمل ایمنی مدارس و سایر دستورالعمل‌های ایمنی مرتبط با مهدکودک تهیه شده توسط سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی تهران مفید خواهد بود.

هدف توانمندساز ۳-۴: ایمنی سیم‌کشی و برق داخل ساختمان را توضیح دهید.

فعالیت
۲ و ۱

از هنرجویان بخواهید این فعالیت‌های ذهن‌انگیزی را با مشارکت گروه‌های کلاسی انجام دهند و با گفت‌وگوی کلاسی، به موارد مربوط در هر فعالیت پاسخ دهند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. با جمع‌بندی نظرات آنها، به گفت‌وگو در مورد ایمنی سیم‌کشی و برق داخل ساختمان بعد از انجام فعالیت ۱، رعایت اصول حفاظت و ایمنی ساختمان را بعد از انجام فعالیت ۲، پردازید و موارد مربوط را با مشارکت هنرجویان توضیح دهید. سپس آنها را برای انجام سایر فعالیت‌ها راهنمایی کنید. ایمنی سیم‌کشی و برق‌گرفتنی و ضرورت و اهمیت آن و صدمات ناشی از آن را با استفاده از مطالب زیر توضیح دهید و آنها را به مشاهده شکل‌های ۱ تا ۴ هدایت کنید.

برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانید از مطالب زیر استفاده کنید.

دانستنی‌های
هنرآموز

زمانی که جریان الکتریسیته وارد بدن می‌شود، براساس اینکه از کدام ارگان عبور کند، آسیب متفاوتی ایجاد می‌کند. زمانی که برق وارد بدن شود، از نقطه‌ای وارد و از نقطه دیگری خارج می‌شود. اگر در این مسیر از ارگان‌های حیاتی نظیر قلب بگذرد، آسیب جدی‌تر خواهد بود و در صورتی که از سر وارد شود، قطعاً آسیب مغزی می‌رساند. یکی دیگر از این آسیب‌ها سوختگی است. هر اندازه جریان بالا باشد، امکان سوختگی بدن بیشتر می‌شود. به دلیل اینکه مقاومت پوست بیشتر از سایر ارگان‌ها است، امکان سوختگی عضلات، بافت قلب و بافت نرم بیشتر پوست است. بر این اساس یکی از نکات مهم در برق‌گرفتنی این است که دقت شود، ارگان‌های زیرین پوست دچار سوختگی نباشند.

یکی دیگر از عوارض برق‌گرفتنی عارضه قلبی است که انواع مختلفی دارد، ولی آنچه خیلی شایع است، ایجاد آریتمی‌های قلبی است که می‌تواند از یک عارضه کم‌خطرتر تا یک عارضه پرخطر اتفاق بیفتد. در آسیب‌های قلبی ممکن است، فرد بدون اینکه دچار سوختگی شود، دچار آریتمی قلبی گردد و تا حد ایست قلبی پیش رود. علاوه بر این در جریان‌های بالای برق، ممکن است بافت دریچه قلب از بین برود، مانند حالتی

که معمولاً در سکنه قلبی به وجود می آید. عوارض مغزی معمولاً در شدت جریان های پایین ایجاد نمی شوند و بیشتر در برق گرفتگی با ولتاژ بالا به وجود می آیند. یکی از این عوارض از کار افتادن مرکز تنفس و کنترل قلب است که این مشکل باعث ایست قلبی می شود. حالتی که اغلب در صاعقه گرفتگی هم دیده می شود.

یکی از نقاطی که در برق گرفتگی آسیب می بیند، اعصاب است. در تمام بدن انسان، عصب وجود دارد؛ ولی بسته به اینکه جریان برق از کجا بگذرد، عوارض عصبی خاصی به وجود می آید. این حالت در مغز باعث درگیری مراکز حیاتی، در نخاع باعث آسیب کانال نخاع و بافت میانی آن و در اعصاب محیطی، درگیری به صورت سوزن سوزن شدن تا از بین رفتن عصب ایجاد می شود. معمولاً در برق گرفتگی های ولتاژ پایین، سوزن سوزن شدن دست و پا به وجود می آید و نیاز به اقدام خاصی نیست.

نکته مهمی که باید توجه شود، برق گرفتگی کودکان است که معمولاً در منازل و محل های بازی اتفاق می افتد. کودکان اغلب وسایل برقی را به دهان برده و گاز می زنند. اگر این وسیله سیم باشد، علاوه بر برق گرفتگی، امکان سوختگی مخاط دهان وجود دارد. این زخم ها اغلب خوش خیم هستند؛ ولی به طور مزمین ممکن است، محل سوختگی را دچار خونریزی کنند. بنابراین در صورت چنین رخدادی، باید مراقب بود که با فشار مستقیم بر موضع، کودک را به سرعت به بیمارستان انتقال داد، چرا که ممکن است خونریزی شدت یابد و تهدید کننده باشد. شارژهای تلفن همراه، اگرچه جریان ولتاژ پایین برق دارند، لیکن باید از دسترس کودکان دور شوند؛ چرا که ممکن است برق گرفتگی خفیف ایجاد کنند و مخاط دهان کودک را بسوزاند، به طوری که ممکن است مدتی نتواند غذا بخورد.

هدف توانمندساز ۴-۴: ایمنی سیم کشی و برق داخل ساختمان را کنترل کند.

از هنرجویان بخواهید این فعالیت ذهن انگیزی را با مشارکت گروه های کلاسی انجام دهند و در مورد شکل ۵، با هم گفت و گو کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. با جمع بندی نظرات آنها، به گفت و گو در مورد سیستم های ایمنی پردازید.

فعالیت ۳

این فعالیت ها از نوع فعالیت های تکمیلی است. از هنرجویان بخواهید با توجه به آنچه تاکنون آموخته اند و با استفاده از کتاب همراه هنرجو، منابع علمی معتبر فهرست و آرسی با موضوع ایمنی سیستم های برق ساختمان تهیه کنند و با انجام فعالیت ۴ گزارش آن را در کلاس ارائه دهند. با ایجاد موقعیت شبیه سازی شده کمک های اولیه در برق گرفتگی را در فعالیت ۵ تمرین کنید. در انتهای واحد یادگیری از هنرجویان بخواهید خودارزیابی و فعالیت های آخر فصل را انجام دهند.

فعالیت ۴ و ۵

هنرجویان را هدایت کنید از ایمنی منزل خود برای انجام فعالیت ۶ گزارش تهیه کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند.

فعالیت ۶

برای اطلاعات بیشتر در خصوص مطالب این بخش می‌توانید از راهنمای خطرات برق و آثار فیزیولوژیکی آن و توصیه‌های ایمنی در برق گرفتگی تهیه شده توسط سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی تهران استفاده کنید.

هدف توانمندساز ۵-۴: ایمنی سیستم سرمایشی و گرمایشی را توضیح دهد.

با توجه به موضوع، پیامی در مورد رعایت ایمنی سیستم گرمایشی و سرمایشی مانند «در صورتی که اعضای خانواده دچار گاز گرفتگی شدند، بهتر است پنجره‌ها را باز کنید تا هوا تهویه شود، اقدام دیگر تماس با ۱۱۵ و درخواست کمک از نیروهای فوریت‌های پزشکی است». برای هنرجویان بیان کنید یا نمایش دهید. سپس نظرات هنرجویان را در مورد این پیام بررسی کنید. با استفاده از روش‌های تدریس گروهی و مشارکتی و گروه‌بندی هنرجویان، تدریس خود را آغاز کنید.

فعالیت
۳ و ۱

از هنرجویان بخواهید این فعالیت‌های ذهن‌انگیزی را با مشارکت گروه‌های کلاسی انجام دهند و با گفت‌وگوی کلاسی، به موضوعات مربوط در هر فعالیت پاسخ دهند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. با جمع‌بندی نظرات آنها، به گفت‌وگو در مورد تعریف سیستم سرمایشی و گرمایشی و روش‌های ایمن آنها بعد از انجام فعالیت ۱، اهمیت و دلایل کنترل ایمنی وسایل سرمایشی و گرمایشی و خطرات احتمالی آنها بعد از انجام فعالیت ۳، بپردازید و موارد مربوط را با مشارکت هنرجویان توضیح دهید. سپس آنها را برای انجام سایر فعالیت‌ها راهنمایی کنید.

فعالیت
۴ و ۲

این فعالیت‌ها از نوع مطالعه علمی است. برای انجام این فعالیت‌ها، ابتدا منابع علمی معتبر و منابع آخر فصل را به آنها معرفی کنید و از آنها بخواهید با توجه به موضوع هر فعالیت (ایمنی وسایل گرمایشی و سرمایشی و روش‌های صرفه‌جویی انرژی)، به این منابع مراجعه کنند و نتیجه را به صورت بروشور در کلاس ارائه دهند.

هدف توانمندساز ۶-۴: ایمنی سیستم سرمایشی و گرمایشی را کنترل کند.

فعالیت
۵، ۶ و ۷

از هنرجویان بخواهید این فعالیت‌های ذهن‌انگیزی را با مشارکت گروه‌های کلاسی انجام دهند و با گفت‌وگوی کلاسی، به موارد مربوط در هر فعالیت پاسخ دهند و نتیجه را در کلاس ارائه کنند. با جمع‌بندی نظرات آنها، به گفت‌وگو در مورد ایمنی سیستم گرمایشی بعد از انجام فعالیت ۳، ایمنی سیستم سرمایشی بعد از انجام فعالیت ۶، کمک به فرد گاز گرفته و نمایش شکل ۷، بپردازید و موارد مربوط را با مشارکت هنرجویان توضیح دهید. سپس آنها را برای انجام سایر فعالیت‌ها راهنمایی کنید.

فعالیت ۸

از هنرجویان بخواهید با توجه به آنچه تاکنون آموخته‌اند و با استفاده از کتاب همراه هنرجو، فهرست واریسی با موضوع ایمنی وسایل گرمایشی و سرمایشی تهیه کنند.

فعالیت ۹ و ۱۰

سپس برای انجام فعالیت ۹ پوستری در رابطه با وسایل گرمایشی و سرمایشی تهیه کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. برای انجام فعالیت ۱۰، ابتدا منابع علمی معتبر و منابع آخر فصل را به آنها معرفی کنید و از آنها بخواهید با توجه به موضوع هر فعالیت (استانداردها و معیارهای ایمنی وسایل گرمایشی و سرمایشی) به منابع مراجعه کنند و نتیجه را به صورت فهرست واریسی تهیه کنند و آن را در کلاس ارائه دهند.

برای اطلاعات بیشتر در خصوص مطالب این بخش می‌توانید از راهنمای توصیه‌ها و هشدارهای ایمنی در مورد وسایل گرمازا تهیه شده توسط سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی استفاده کنید.

هدف توانمندساز ۷-۴: ایمنی وسایل و تجهیزات آموزشی را توضیح دهد.

با توجه به موضوع، پیامی در مورد ایمنی وسایل آموزشی و رعایت بهداشت استخر برای هنرجویان بیان کنید یا نمایش دهید، سپس نظرات هنرجویان را در مورد این پیام بپرسید. با استفاده از روش‌های تدریس گروهی و مشارکتی و گروه‌بندی هنرجویان، تدریس خود را آغاز کنید.

فعالیت ۱، ۲، ۳ و ۴

از هنرجویان بخواهید این فعالیت‌های ذهن‌انگیزی را با مشارکت گروه‌های کلاسی انجام دهند و با گفت‌وگوی کلاسی، به موارد مربوط در هر فعالیت پاسخ دهند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. با جمع‌بندی نظرات آنها، به گفت‌وگو در مورد مباحث طرح شده بپردازید و موارد مربوط را با مشارکت هنرجویان توضیح دهید. سپس آنها را برای انجام سایر فعالیت‌ها راهنمایی کنید.

هدف توانمندساز ۴-۸: ایمنی وسایل و تجهیزات آموزشی را کنترل کند.

فعالیت ۵

این فعالیت از نوع مطالعه علمی است. برای انجام این فعالیت‌ها، ابتدا منابع علمی معتبر و منابع آخر فصل را به آنها معرفی کنید و هنرجویان را هدایت کنید از منابع علمی در مورد استانداردهای ایمنی وسایل و تجهیزات آموزشی جست‌وجو کنند و گزارش آن را در کلاس به صورت پوستر^۱ ارائه دهند و پوسترها را در تابلوهای هنرستان نصب کنید.

فعالیت ۶

این فعالیت‌ها از نوع فعالیت‌های تکمیلی است. از هنرجویان بخواهید با توجه به آنچه تاکنون آموخته‌اند و با استفاده از کتاب همراه هنرجو، فهرست وارسی با موضوع «ایمنی اسباب بازی» تهیه کنند و با هماهنگی ضمن بازدید از یک مرکز پیش از دبستان آن را تکمیل کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند.

فعالیت ۷

بعد از توضیحات لازم و تمرین انواع کمک‌های اولیه هنگام حوادث و اشاره به مطالب کتاب مراقبت از سلامت کودک با ایجاد موقعیت شبیه‌سازی شده در کارگاه به هنرجویان فرصت دهید تا کمک‌های اولیه مربوط به حوادث ناشی از رعایت نکردن ایمنی وسایل بازی در داخل ساختمان مراکز پیش از دبستان را تمرین کنند.

فعالیت ۸

این فعالیت از نوع مطالعه علمی است. برای انجام این فعالیت‌ها، ابتدا منابع علمی معتبر و منابع آخر فصل را به آنها معرفی کنید. هنرجویان را هدایت کنید از منابع علمی در مورد انواع آسیب‌ها و کمک‌های اولیه آنها جست‌وجو کنند و گزارش آن را در کلاس به صورت روزنامه دیواری ارائه دهند و آنها را در تابلوهای هنرستان نصب کنید.

برای اطلاعات بیشتر در خصوص مطالب این بخش می‌توانید از استاندارد ایمنی اسباب‌بازی، مقررات ایمنی از نقطه نظر فیزیکی و مکانیکی و اسباب‌بازی‌های الکتریکی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران استفاده کنید.

نکته

در انتهای واحد یادگیری از هنرجویان بخواهید خودارزیابی و فعالیت‌های آخر فصل را با نظارت هنرآموز انجام دهند.

۱- برای تهیه پوستر به فصل ۵ دانش فنی مراجعه شود.

واحد یادگیری ۵:

کنترل بهداشتی و ایمنی خواب، استراحت و اوقات فراغت مراکز پیش از دبستان

کلید واژه‌ها: خواب، استراحت، اوقات فراغت
ابزار: تصاویر، کتاب همراه هنرجو و راهنمای هنرآموز
فضا: کلاس درس، کارگاه، محل خواب و استراحت مرکز پیش از دبستان

هدف توانمندساز ۱-۵: تنظیم برنامه خواب، استراحت و اوقات فراغت کودک را توضیح دهد.

برای انجام این فعالیت‌های ذهن‌انگیزی، هنرجویان را به شرکت در گفت‌وگوی گروهی هدایت کنید. از آنها بخواهید نتیجه گفت‌وگوی گروهی را جمع‌بندی کنند و در کلاس ارائه دهند. با جمع‌بندی نظرات هنرجویان و مشارکت آنها، به توضیح در مورد خواب، مراحل خواب و انواع، اهمیت و ضرورت خواب، استراحت کودکان و اهمیت آن، اوقات فراغت و ضرورت آن برای کودکان بپردازید.

فعالیت
۱، ۴ و ۶

لازم به ذکر است که شما تنها به عنوان هدایتگر و تسهیل‌کننده باشید تا هنرجویان آزادانه نظراتشان را ابراز کنند.

در این فعالیت هنرجویان بعد از بحث و گفت‌وگو به مدت زمان خواب در کودکان بر حسب سن توجه خواهند نمود. بعد از تدریس این مبحث توجه هنرجویان را به جدول ۱ کتاب درسی جلب کنید و از آنان بخواهید میزان مورد نیاز به خواب کودکان در سنین مختلف را با هم مقایسه کنند و نتیجه فعالیت گروهی را جمع‌بندی کنند و در کلاس ارائه دهند.

فعالیت ۲

از هنرجویان بخواهید فهرستی از لایایی‌ها و موسیقی‌های بدون کلام و قصه‌های مناسب کودکان را تهیه کنند و در کلاس اجرا کنند. هدف این فعالیت آشنایی هنرجویان با استفاده از ادبیات در خواب کودکان است. بنابراین از آنان بخواهید قصه‌ها و لایایی‌های رایج منطقه خود را جمع‌آوری و ارائه دهند.

فعالیت ۳

فعالیت ۵

از هنرجویان بخواهید در گروه‌های خود فهرستی از فواید استراحت را تهیه و در کلاس ارائه دهند. با جمع‌بندی نظرات هنرجویان به گفت‌وگو در مورد اهمیت و ضرورت استراحت برای کودکان بپردازید.

فعالیت ۶

از هنرجویان بخواهید با نتیجه‌گیری از فعالیت ۶ و فواید اوقات فراغت فهرستی دیگر از فایده‌های اوقات فراغت را ارائه دهند. توجه هنرجویان به ماده ۳۱ پیمان نامه حقوق کودک جلب کنید.

فعالیت ۷

ابتدا منابع علمی معتبر مانند چند کتاب علمی یا نشریات تخصصی یا سایت‌های علمی و امثال آن را به هنرجویان خود معرفی کنید و از آنها بخواهید در گروه‌های کلاسی در مورد مشکلات خواب کودکان در مراکز پیش از دبستان در منابع علمی جست‌وجو کنند و نتیجه را به صورت گزارش ارائه دهند.

هدف توانمندساز ۲-۵: برنامه خواب، استراحت و اوقات فراغت کودک را تنظیم کند.

فعالیت ۸

از هنرجویان بخواهید در گروه‌های کلاسی با توجه به موارد ذکر شده یک برنامه خواب روزانه بر حسب سن کودکان طراحی و در کلاس ارائه دهند. برای این منظور بهتر است شما یک برنامه نمونه تهیه کنید و بعد از ارائه برنامه هنرجویان در این مورد با آنان گفت‌وگو کنید. به پرسش‌های هنرجویان در این مورد پاسخ دهید.

برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه می‌توانید از مطالب زیر استفاده کنید:

دانستنی‌های
هنرآموز

در مورد خواب کودکان مربی باید با توجه به سن و میزان حضور کودک در مرکز پیش از دبستان برنامه‌ای تنظیم کند. مثلاً کودک زیر چهار سال یک نوبت در صبح و یک نوبت در بعد از ظهر (حدود یک ساعت) به خواب نیاز دارد. کودکان بالای چهار سال اگر تا ظهر در مرکز پیش از دبستان باشند به خواب نیاز ندارند ولی اگر تا حدود ساعت ۵ بعد از ظهر در مرکز باشند، بعد از ناهار نیاز به حدود ۱ الی ۱/۳ ساعت خواب دارند بدون اینکه آنها را مجبور به خوابیدن کنیم. برنامه اوقات فراغت و استراحت کودکان به سن، علاقه کودک، نوع، میزان حضور کودک، فعالیت‌ها، خستگی کودکان، دقت و تشخیص مربی بستگی دارد و برنامه ثابتی وجود ندارد.

برنامه پیشنهادی برای خواب روزانه کودکان
[۱] کودکان زیر دو سال معمولاً بیشتر از کودکان دیگر نیاز به خواب روزانه دارند و از نظر میزان خواب نیز تفاوت بیشتری با یکدیگر دارند بنابراین در مورد برنامه

کودکان بیشتر تابع الگوی خواب آنان در روز و نیز اطلاعات خانواده در این مورد خواهد بود.

۲] کودکان بالای دو سال بعد از صرف ناهار ساعت (۱۳-۱۲) و با گذشت نیم ساعت که برای شستن دست‌ها و دهان نیاز است به مدت یک الی یک و نیم ساعت نیاز به خواب روزانه دارند.

۳] در مورد برنامه اوقات فراغت و استراحت مربی باید با توجه به برنامه‌های آموزشی و وضعیت جسمی- روانی کودکان و مشاهده خستگی، بی‌توجهی، ناآرامی و سایر رفتارهای آنان، امکان دستیابی آنها به اوقات فراغت و استراحت را فراهم سازد. به‌عنوان مثال می‌تواند بین برنامه‌های آموزشی که حدود یک ساعت باشد، از اوقات فراغت یا استراحت حدود ۱۵ دقیقه استفاده کند تا کودکان برای انجام فعالیت بعدی آمادگی بیشتری داشته باشند.

۴] استفاده از اوقات فراغت و استراحت برای کودکانی که به دلایل مختلف بعد از ظهر نیز در مهد کودک می‌مانند، بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرند.

فعالیت ۱۰

در این فعالیت از هنرجویان بخواهید به دقت به شکل ۶ توجه کنند و در مورد فعالیت‌های مناسب برای استراحت کودکان در مراکز پیش از دبستان گفت‌وگو کنند. از هنرجویان بخواهید فعالیت‌های دیگری را به این فهرست اضافه کنند. با جمع‌بندی نظرات آنها در مورد روش‌های تدارک استراحت برای کودکان توضیح دهید هر کدام را با مشارکت هنرجویان تمرین کنید.

فعالیت ۱۱

با نتیجه‌گیری از فعالیت ۱۰ روش‌های تدارک استراحت برای کودکان را در گروه‌های کلاسی به صورت عملی در کارگاه تمرین کنند. هنرجویان در اجرای آنها باید شایستگی‌های لازم را کسب کنند و به مهارت برسند.

فعالیت ۱۲

ابتدا نکاتی که در طراحی یک برنامه مهم است را با ذکر مثال توضیح دهید و تأکید کنید که این نکات را در طراحی رعایت کنند. سپس از هنرجویان بخواهید در گروه‌های کلاسی برای کودکان برحسب سن برنامه استراحت طراحی کنند و در کلاس ارائه دهند.

در طراحی برنامه استراحت کودکان به خلاقیت و رعایت نکات لازم برای استراحت کودکان دقت شود و توجه داشته باشید این یک فعالیت عملی است.

فعالیت ۱۳

این یک فعالیت ذهن‌انگیزی تصویرخوانی است. هنرجویان به شکل ۱۰، دقت کنند و در مورد تفاوت خواب و استراحت در گروه‌های کلاسی با یکدیگر گفت‌وگو کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند.

به این نکته توجه کنید؛ معمولاً در مراکز پیش از دبستان صبح‌ها تا ساعت ۱۲ آموزش‌ها رسمی‌تر است. ضمن آموزش، کودکان به استراحت و بازی‌های دلخواه می‌پردازند.

فعالیت ۱۴

هنرجویان فهرستی از سرگرمی‌ها و فعالیت‌های اوقات فراغت برای کودکان ۵-۶ ساله تهیه کنند و در کلاس ارائه دهند. در صورت وقت کافی می‌توانید هر یک از سرگرمی‌ها را تمرین کنند.

از هنرجویان بخواهید در گروه‌های کلاسی با توجه به موارد ذکرشده یک برنامه اوقات فراغت برای کودکان (۳-۵) طراحی و در کلاس ارائه دهند.

برای این منظور بهتر است شما یک برنامه نمونه تهیه کنید و بعد از ارائه برنامه هنرجویان در این مورد با آنان گفت‌وگو کنید. به پرسش‌های هنرجویان در این مورد پاسخ دهید.

هدف توانمندساز ۳-۵: بهداشت و ایمنی مکان خواب، استراحت و اوقات فراغت کودک را توضیح دهد.

فعالیت ۱

این یک فعالیت ذهن‌انگیزی است. از هنرجویان بخواهید با توجه به شکل‌های ۱، ۲ و ۳ در مورد اهمیت ایمنی و بهداشت مکان خواب در گروه‌های کلاسی با یکدیگر گفت‌وگو کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. در این رابطه می‌توانید سؤالاتی را مطرح کنید و هنرجویان به صورت بارش فکری به آنها پاسخ دهند. سپس نظرات را جمع‌بندی کنید و به توضیح مطلب بپردازید.

فعالیت ۲

از هنرجویان بخواهید در گروه‌های کلاسی در مورد وسایل مورد نیاز استراحت کودکان گفت‌وگو کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. با جمع‌بندی نظرات آنها، فهرستی از این وسایل را به آنها معرفی کنید.

فعالیت ۳

از هنرجویان بخواهید در بازدید از یک مرکز پیش از دبستان، با مشاهده مکان استراحت کودکان فهرستی از مشخصات آن را تهیه کنید و این مشخصات را با آیین‌نامه‌های بهداشتی در این زمینه مقایسه کنند. سپس گزارش آن را در کلاس ارائه دهند.

فعالیت ۴

از هنرجویان بخواهید در گروه‌های کلاسی فهرستی واری برای کنترل بهداشت و ایمنی مکان خواب استراحت کودکان تهیه کنند. با بازدید از یک مرکز پیش از دبستان آن را تکمیل نمایند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند.

هدف توانمندساز ۴-۵: بهداشت و ایمنی مکان خواب، استراحت و اوقات فراغت کودک را کنترل کند.

از هنرجویان بخواهید در گروه‌های کلاسی با توجه به آیین‌نامه‌ها و استانداردهای موجود یک فهرست وارسی برای کنترل بهداشت و ایمنی مکان خواب، استراحت و اوقات فراغت کودکان تهیه و در کلاس ارائه دهند. این فهرست وارسی را با یکدیگر مقایسه کنید و در ارائه بهتر آن هنرجویان را راهنمایی کنید.

فعالیت ۵

هدف توانمندساز ۵-۵: ایمنی و بهداشت وسایل مورد نیاز برای خواب، استراحت و اوقات فراغت کودک توضیح دهد.

از هنرجویان بخواهید در گروه‌های کلاس در مورد ایمنی و بهداشت وسایل مورد نیاز استراحت، خواب و اوقات فراغت کودکان و اهمیت آن با یکدیگر گفت‌وگو کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. بعد از جمع‌بندی نظرات هنرجویان به موضوع بهداشت وسایل مورد نیاز برای استراحت، خواب و اوقات فراغت کودک و بیماری‌های منتقله از محل خواب بپردازید.

فعالیت ۱

با نتیجه‌گیری از فعالیت ۱ از هنرجویان بخواهید در مورد بیماری‌های محل خواب و وسایل آن از منابع علمی جست‌وجو کنند و نتیجه را به صورت بروشور ارائه دهند. برای این منظور منابع معتبر عملی مانند کتاب‌های مرجع و مقالات و مجلات معتبر علمی و سایت‌های معتبر را به آنها معرفی کنید.

فعالیت ۲

هدف توانمندساز ۶-۵: کنترل ایمنی و بهداشتی وسایل مورد نیاز خواب، استراحت و اوقات فراغت کودک را کنترل کند.

در این فعالیت از هنرجویان بخواهید با توجه به شکل ۱ و اطلاعات قبلی خود در مورد تأثیر بهداشت و ایمنی مکان خواب بر سلامت کودکان در گروه‌های کلاسی گفت‌وگو کنند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. سپس با جمع‌بندی نظرات آنها به توضیح کنترل ایمنی و بهداشتی وسایل مورد نیاز استراحت، خواب و اوقات فراغت کودک بپردازید و از هنرجویان بخواهید به تهیه فهرست وارسی برای یک مرکز پیش از دیستان پرداخته تا در طی بازدید و فعالیت ۴ آن را تکمیل نمایند و سپس فرم تکمیل شده را با استانداردهای موجود مقایسه نمایند.

فعالیت ۳

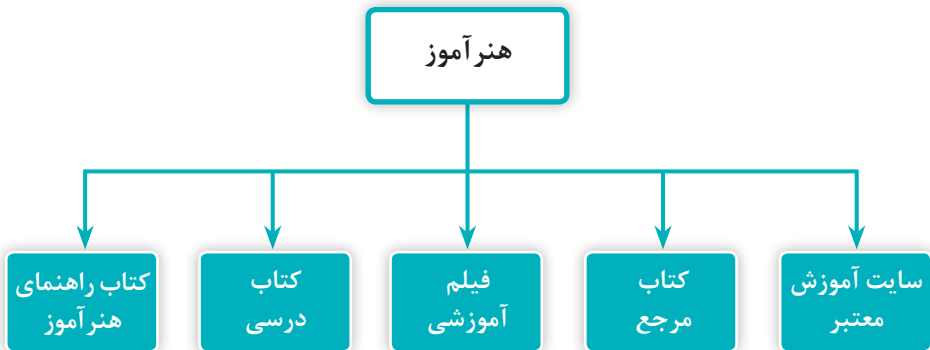
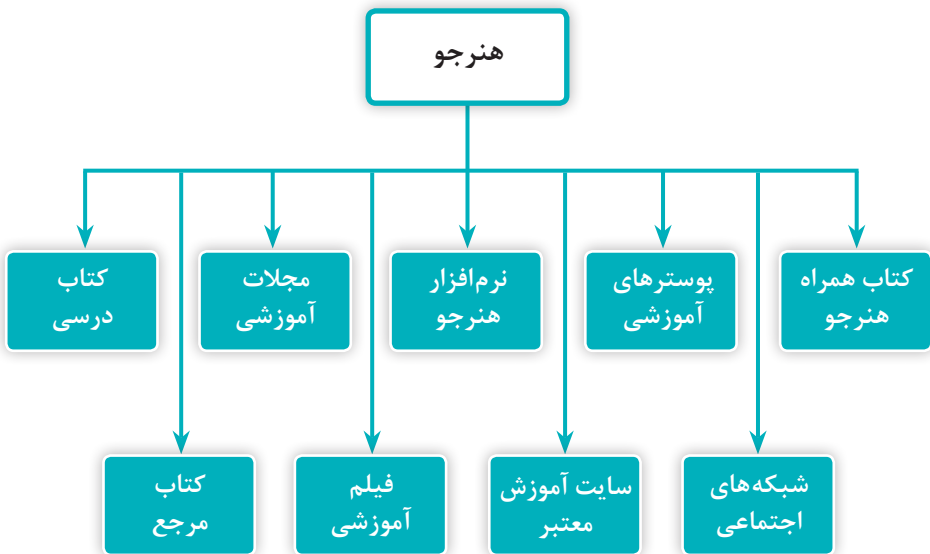
فصل ۵

مراکز، مواد و منابع یادگیری، صلاحیت
حرفه‌ای هنرآموزان و اعتباربخشی

مراکز یادگیری

کلاس درس، فضای کارگاه اختصاصی، محیط بسته و باز مراکز آموزش پیش از دبستان، محیط‌های کار واقعی، نمایشگاه‌های تخصصی مرتبط، بازدید علمی از مراکز تخصصی مرتبط

رسانه‌های یادگیری

مواد یادگیری

- وسایل آموزشی
- ماکت آموزشی
- ابزار و تجهیزات سرمایه‌ای و نیمه‌سرمایه‌ای
- مواد مصرفی

منابع یادگیری

- کتاب آموزشی منبع
- کتاب مرجع
- مجموعه دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها و مقررات آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی در ارتباط با ایمنی و بهداشت مراکز پیش از دبستان
- استانداردهای تحلیل و ارزشیابی حرفه

صلاحیت حرفه‌ای هنرآموزان رشته

۱ مدرک تحصیلی: کارشناسی و بالاتر

۲ رشته تحصیلی:

- (الف) علوم تربیتی (با گرایش‌های آموزش و پرورش پیش از دبستان و دبستان، روان‌شناسی تربیتی، مشاوره و راهنمای تحصیلی)
- (ب) بهداشت عمومی و پرستاری (علوم پزشکی)
- ۳ مدارک حرفه‌ای: گذراندن دوره‌های زیر:
  - (الف) آموزش‌های بدو استخدام و ضمن خدمت
  - (ب) آموزش‌های فناوری مرتبط با محتوای برنامه درسی رشته
  - (ج) گذراندن یکی از دو دوره زیر:
    - ۱- کارگاه‌های آموزشی مرتبط با مراکز دولتی و خصوصی
    - ۲- دوره‌های علمی در مراکز آموزشی مرتبط
- ۴ تجربه کاری:
  - حداقل ۳ سال فعالیت آموزشی

الزامات اجرایی برنامه درسی رشته

- ۱ آموزش هنرآموزان، سرپرست بخش و دستیار هنرآموز برای دستیابی به شایستگی‌های حرفه‌ای و تخصصی رشته
- ۲ ایجاد و تجهیز کارگاه‌های آموزشی برای دستیابی به شایستگی‌های حرفه‌ای

و تخصصی رشته

- ۲ تعیین استانداردهای آموزشی فضا برای فعالیتهای عملی و کارگاهی رشته
- ۴ مشارکت مراکز دولتی و خصوصی و دیگر بخشهای وزارت آموزش و پرورش برای تحقق اهداف رشته
- ۵ حضور یک هنرآموز و یک دستیار هنرآموز به ازای هر ۱۶ نفر هنرجو
- ۶ تخصیص منابع مالی برای تهیه و توزیع بسته آموزشی، پوستر و تجهیزات کارگاهی و مواد مصرفی رشته
- ۷ پایش برنامه درسی از طریق اعتباربخشی، بازدید از واحدهای آموزشی و تهیه ساز و کار ارزشیابی و اصلاح برنامه درسی، مواد و رسانه‌های یادگیری
- ۸ تجهیز کتابخانه‌های مراکز آموزشی رشته با کتاب‌های مرجع و مجموع دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های مصوب (وزارت آموزش و پرورش، سازمان بهزیستی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

اعتباربخشی

- مرحله اول اعتباربخشی در شوراهای تخصصی در مراحل تألیف انجام می‌شود.
- مرحله دوم اعتباربخشی بعد از گذشت یک سال توسط کارشناسان دفتر به روش قضاوتی و با همکاری گروه‌های آموزشی استان‌ها انجام می‌گیرد و حداقل پنج سال بعد از اعتباربخشی مرحله دوم اعتبار خواهد داشت.

ارزشیابی / اصلاح / بهبود

براساس فرایند اعتبارسنجی، هر ۵ سال برنامه درس کنترل بهداشت و ایمنی محیط مراکز پیش از دبستان مورد ارزشیابی و اصلاح کامل قرار می‌گیرد. برنامه درس پرورش مهارت‌های ارتباطی و مشارکتی هر دو سال مورد اصلاحات جزئی قرار می‌گیرد.

ارزشیابی شایستگی

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در نظام جدید آموزشی دوره دوم متوسطه مبتنی بر شایستگی است. هدف نهایی ارزشیابی مبتنی بر شایستگی، یادگیری و کسب توانایی انجام کار در شغل و حرفه است. هر درس از یک یا چند واحدهای یادگیری (تکالیف کاری) تشکیل شده است که هنرجویان در فرایند یادگیری باید در انجام آنها شایستگی لازم را کسب کنند. حداکثر نمره هر واحد یادگیری ۴ نمره است و نمره‌دهی آن شامل دو بخش ارزشیابی فرایندی یا مستمر (۱ نمره) و نتیجه‌ای

یا پایانی (۳ نمره) است. هنرجویان برای کسب شایستگی در واحد یادگیری باید حداقل نمره ۲ را از ارزشیابی پایانی کسب کنند تا در آن واحد یادگیری شایستگی لازم را کسب کنند. حداقل یک بار امکان جبران برای کسب شایستگی واحدهای یادگیری برای هنرجویان وجود دارد. نمره هر درس از میانگین نمرات واحدهای یادگیری تشکیل می‌گردد.

در ارزشیابی مستمر هنرآموزان گرامی می‌توانند براساس ارزشیابی مراحل انجام کار در کتاب درسی و با توجه به فرایند یاددهی - یادگیری نمره‌دهی کنند. ارزشیابی پایانی براساس نمون برگ بیان شده در کتاب درسی انجام می‌شود. در سنجش واحد یادگیری شایستگی فنی، غیرفنی، ایمنی و بهداشت و توجهات زیست‌محیطی توأمان مورد سنجش قرار می‌گیرند.

نمره هر واحد یادگیری نیز از میانگین نمرات مراحل کار، شایستگی‌های غیرفنی و ایمنی و بهداشت حاصل می‌گردد. هنرآموزان محترم می‌توانند تا ۱۰ درصد نمره از ارزشیابی مستمر را به خود ارزیابی توسط هنرجویان اختصاص دهند.

نمون برگ‌های ارزشیابی شایستگی واحدهای یادگیری

درس کنترل بهداشت و ایمنی محیط مراکز پیش از دبستان شامل ۵ واحد یادگیری است که در صفحات بعدی نمون برگ‌های ارزشیابی شایستگی هر یک از واحدهای یادگیری به ترتیب پودمان‌های کتاب درسی آورده شده است.